

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

HÀ VĂN THẨM

**DẠY HỌC KẾT HỢP (BLENDED LEARNING)
MÔN ĐỊA LÍ LỚP 11 CHO HỌC SINH
TRƯỜNG PHỔ THÔNG DÂN TỘC NỘI TRÚ**

**Chuyên ngành: Lý luận và PPDH Bộ môn Địa lí
Mã số: 60.14.01.11**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. Đỗ Vũ Sơn

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các kết quả nghiên cứu là trung thực và chưa được công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2016

Tác giả luận văn

Hà Văn Thám

LỜI CẢM ƠN

Luận văn tốt nghiệp cao học được hoàn thành tại Đại học Sư phạm Thái Nguyên. Có được bản luận văn tốt nghiệp này, tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành và sâu sắc tới đến trường Đại học Sư Phạm, khoa Địa lí, phòng Đào tạo. Đặc biệt là Tiến sĩ Đỗ Vũ Sơn đã trực tiếp hướng dẫn dìu dắt, giúp đỡ tác giả với những chỉ dẫn khoa học quý giá trong suốt quá trình triển khai nghiên cứu và hoàn thành đề tài **“*Dạy học kết hợp (Blended learning) môn Địa lí lớp 11 cho học sinh trường Phổ thông Dân tộc nội trú*”**.

Xin chân thành cảm ơn các Thầy, Cô giáo - Các nhà khoa học đã trực tiếp giảng dạy truyền đạt những kiến thức khoa học chuyên ngành Lí luận và Phương pháp dạy học địa lí cho bản thân tác giả trong những năm tháng qua.

Xin gửi tới Sở GD &ĐT Thái Nguyên, trường Phổ thông Dân tộc nội trú Thái Nguyên, trường Phổ thông Vùng Cao Việt Bắc lời cảm tạ sâu sắc vì đã tạo điều kiện thuận lợi giúp tác giả thu thập số liệu cũng như những tài liệu nghiên cứu cần thiết liên quan tới đề tài nghiên cứu.

Xin trân trọng cảm ơn những đóng góp quý báu và nhiệt tình của các đồng chí giáo viên giảng dạy môn Địa lí thuộc các trường Phổ thông Dân tộc nội trú trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên, Bắc Giang, Tuyên Quang... đã đóng góp ý kiến và giúp đỡ cùng tác giả triển khai điều tra thu thập số liệu. Có thể khẳng định sự thành công của luận văn này, trước hết thuộc về công lao của tập thể, của nhà trường, cơ quan và xã hội. Đặc biệt là sự quan tâm động viên khuyến khích cũng như sự thông cảm sâu sắc của gia đình. Nhân đây tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn sâu đậm.

Một lần nữa tác giả xin chân thành cảm ơn các đơn vị và cá nhân đã hết lòng quan tâm tới sự nghiệp đào tạo của đội ngũ giảng viên khoa Địa lí trường Đại học Sư Phạm Thái Nguyên. Tác giả rất mong được sự đóng góp, phê bình của quý Thầy, Cô giáo, các nhà khoa học, độc giả và các bạn đồng nghiệp.

Xin chân thành cảm ơn!

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG	v
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục tiêu của đề tài.....	1
3. Nhiệm vụ của đề tài	2
4. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu.....	2
5. Lịch sử nghiên cứu của đề tài.....	2
6. Quan điểm và phương pháp nghiên cứu.....	7
7. Cấu trúc của luận văn.....	11
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA ĐỀ TÀI NGHIÊN CỨU	11
1.1. Hình thức tổ chức dạy học	11
1.1.1. Khái niệm về hình thức tổ chức dạy học	11
1.1.2. Phân loại hình thức tổ chức dạy học.....	12
1.1.3. Hình thức tổ chức dạy học có hỗ trợ của Công nghệ thông tin và truyền thông.....	13
1.1.4. Dạy học tích hợp.....	17
1.2. Tổng quan về Đào tạo trực tuyến	18
1.2.1. Khái niệm về Đào tạo trực tuyến.....	18
1.2.2. Các thành phần của Đào tạo trực tuyến	20

1.3. Dạy học kết hợp	26
1.3.1. Khái niệm dạy học kết hợp	26
1.3.2. Các phương án dạy học kết hợp	28
1.3.3. Các lý do lựa chọn dạy học kết hợp	29
1.4. Chương trình Địa lí lớp 11	30
1.4.1. Những vấn đề chung	30
1.4.2. Chương trình môn Địa lí lớp 11 ở trường Dân tộc nội trú Thái Nguyên, năm học 2015 - 2016.....	33
1.5. Tâm sinh lí của học sinh dân tộc nội trú lớp 11	35
1.5.1. Phân tích tâm sinh lí.....	35
1.5.2. Ảnh hưởng của tâm lí lứa tuổi đến dạy học kết hợp	37
1.6. Thực trạng về dạy học địa lí ở trường Phổ thông Dân tộc nội trú	37
1.7. Đổi mới dạy học Địa lí trong các trường Phổ thông Dân tộc nội trú.....	44
1.7.1. Đổi mới phương pháp dạy học	44
1.7.2. Đổi mới hình thức tổ chức dạy học	44
1.7.3. Đổi mới kiểm tra, đánh giá.....	45
1.7.4. Bồi dưỡng HS giỏi	46
1.7.5. Chú trọng đổi mới sinh hoạt chuyên môn nhằm nâng cao vai trò và phát huy hiệu quả hoạt động của tổ/nhóm chuyên môn trong trường trung học	46
Tiểu kết chương 1	46
Chương 2: XÂY DỰNG VÀ TRIỂN KHAI DẠY HỌC KẾT HỢP CHO MÔN ĐỊA LÍ LỚP 11	47
2.1. Các công cụ xây dựng và triển khai dạy học kết hợp.....	47
2.1.1. Phần mềm E-Learning Extensible HyperText Markup Language Editor ...	47
2.1.2. Hệ thống thông tin quản lý học tập trực tuyến modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment	50
2.1.3. Phần mềm Macromedia Captivate.....	54
2.2. Xây dựng khóa học học kết hợp môn Địa lí lớp 11	55

2.2.1. Nguyên tắc xây dựng dạy học kết hợp	55
2.2.2. Tiêu chí xây dựng dạy học kết hợp	57
2.2.3. Quy trình xây dựng dạy học kết hợp	58
2.2.4. Phân tích khả năng dạy học kết hợp trong chương trình địa lí lớp 11	61
2.3. Sử dụng khóa học kết hợp.....	65
2.3.1. Quy trình sử dụng hệ thống dạy học trực tuyến.....	65
2.3.2. Một số phương thức tổ chức dạy học kết hợp.....	72
2.3.3. Xây dựng một số giáo án dạy học kết hợp môn địa lí lớp 11	77
Tiểu kết chương 2	87
Chương 3: THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM.....	88
3.1. Mục đích thực nghiệm	88
3.2. Nguyên tắc tiến hành thực nghiệm.....	88
3.3. Nhiệm vụ thực nghiệm.....	89
3.4. Kịch bản dạy học thực nghiệm.....	89
3.4.1. Điều kiện dạy học	89
3.4.2. Giáo án dạy học cụ thể	89
3.4.3. Nhiệm vụ thực hiện của Giáo viên và Người học	89
3.5. Tổ chức thực nghiệm	91
3.5.1. Lựa chọn, đánh giá đối tượng thực nghiệm	91
3.5.2. Triển khai dạy học thực nghiệm.....	94
3.6. Đánh giá kết quả thực nghiệm.....	96
3.7. Khảo sát ý kiến của người dạy và người học	99
Tiểu kết chương 3	100
KẾT LUẬN	101
TÀI LIỆU THAM KHẢO	106
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Từ đầy đủ
ASTD	Hội Đào tạo và Phát triển Mỹ
BDTX	Bồi dưỡng thường xuyên
BDH	Bản đồ học
CAS	Hệ thống xây dựng nội dung bài giảng
CBT	Đào tạo dựa trên máy tính
CNTT	Công nghệ thông tin
CNTT&TT	Công nghệ thông tin và truyền thông
ĐHSP	Đại học sư phạm
ĐTTT	Đào tạo trực tuyến
GD&ĐT	Giáo dục và đào tạo
GV	Giáo viên
HS	Học sinh
IDC	Công ty Dữ liệu quốc tế
KN	Kỹ năng
LCMS	Hệ thống quản lý nội dung học tập trực tuyến
LMS	Hệ thống quản lý học tập trực tuyến
Moodle	Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment
NCKH	Nghiên cứu khoa học
HS	Học sinh
NVSP	Nghiệp vụ sư phạm
PC	Personal Computer – Máy tính cá nhân
PTDH	Phương tiện dạy học
PPDH	Phương pháp dạy học
SCORM	Gói bài giảng
SGK	Sách giáo khoa
SPCN	Sản phẩm công nghệ
TBT	Đào tạo dựa trên công nghệ
THPT	Trung học phổ thông
THCS	Trung học cơ sở
eXe	E-Learning XHTML Editor
WBT	Đào tạo dựa trên web

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. So sánh dạy học truyền thống với dạy học trực tuyến	23
Bảng 1.2. Phân phối chương trình dạy học môn Địa lí ở trường Phổ thông Dân tộc nội trú Thái Nguyên, năm học 2015-2016	34
Bảng 1.3. Cơ sở vật chất, thiết bị dạy học	39
Bảng 2.1. Danh sách iDevice trong eXe.....	49
Bảng 2.2. Khả năng kết hợp dạy học trực tuyến và dạy học trên lớp trong chương trình Địa lí lớp 11	61
Bảng 3.1. Số lượng học sinh theo lớp	91
Bảng 3.2. Kiểm tra đánh giá chất lượng đầu vào tại 04 lớp 11 - trường Phổ thông Dân tộc Nội trú Thái Nguyên.....	92
Bảng 3.3. Kiểm tra đánh giá chất lượng đầu vào tại 02 lớp 11 - trường Phổ thông Vùng Cao Việt Bắc	93
Bảng 3.4. Kế hoạch chuẩn bị dạy học thực nghiệm sý phạm.....	94
Bảng 3.5. Kế hoạch dạy học thực nghiệm.....	95
Bảng 3.6. Kết quả kiểm tra cuối khóa học tại trường Phổ thông Dân tộc Nội trú Thái Nguyên.....	96
Bảng 3.7. Kết quả kiểm tra cuối khóa học tại trường Phổ thông Vùng Cao Việt Bắc.....	97
Bảng 3.8. Kết quả phân loại điểm của hai lớp.....	98

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1.1. Mô tả chuẩn trong E-Learning	23
Hình 1.2. Mô hình dạy học kết hợp - Blended – Learning.....	28
Hình 1.3. Những hình thức dạy học kết hợp.....	29
Hình 2.1. Giao diện sử dụng của phần mềm eXe	50
Hình 2.2. Giao diện sử dụng của phần mềm Macromedia Captivate	55
Hình 2.3. Hệ thống nguyên tắc thiết kế bài giảng điện tử.....	57
Hình 2.4. Các yếu tố tác động vào quá trình dạy học	59
Hình 2.5. Các thành phần của module dạy học	60
Hình 2.6. Sơ đồ tổ chức quá trình dạy học	60
Hình 2.7. Giao diện đăng ký tài khoản mới.....	66
Hình 2.8. Xác nhận tài khoản qua e-mail	67
Hình 2.9. Giao diện cập nhật hồ sơ cá nhân của NH	68
Hình 2.10. Trang chủ daotaotructuyen.org.....	68
Hình 2.11. Tham gia thảo luận nhóm.....	69
Hình 2.12. Sơ đồ hướng dẫn sử dụng hệ thống dạy học trực tuyến:	71
Hình 2.13. Sơ đồ dạy học theo phương pháp hợp tác	73
Hình 2.14. Sơ đồ dạy học theo phương pháp phân hóa	74
Hình 2.15. Sơ đồ tuyến tính dạy học chương trình hoá	76
Hình 2.16. Sơ đồ dạy học tuyến tính.	76
Hình 3.1. Tần số xuất hiện điểm kiểm tra cuối kì	99

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Vấn đề đổi mới dạy và học hiện nay không thể thiếu vai trò của việc ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông (CNTT & TT) trong cải tiến nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức dạy - học. Trong đó, E - learning là mức độ cao nhất của việc ứng dụng CNTT & TT trong dạy - học. Với nhiều ưu điểm nổi bật, E- learning là giải pháp hữu hiệu cho nhu cầu "Học mọi nơi, học mọi lúc, học mọi thứ, học mềm dẻo, học một cách mở và học suốt đời" và trở thành một xu hướng quan trọng trong giáo dục và đào tạo hiện nay, tạo ra những thay đổi lớn lao trong hoạt động dạy và học. Tuy nhiên, vẫn không thể phủ nhận vai trò chủ đạo của các hình thức dạy học truyền thống, máy tính chưa thể thay thế hoàn toàn được phấn trắng bảng đen. Vì vậy, việc tìm ra giải pháp kết hợp học truyền thống với các giải pháp E - learning là điều hết sức cần thiết trong giáo dục hiện nay.

Trong dạy học Địa lí, những giải pháp học trên mạng Internet hiện nay thông qua các hình thức như Website, e-mail, blog, ... đang dần hình thành và phát triển, có thể thấy được những kết quả hết sức khả quan từ các mô hình này. Tuy nhiên, tất cả mới chỉ dừng lại ở mức hỗ trợ người học tự do trong việc ôn luyện, củng cố kiến thức, kiểm tra đánh giá, luyện tập cho các kỳ thi hay cung cấp kiến thức mới chứ chưa có một mô hình mang tính dạy học thực sự áp dụng trong nhà trường phổ thông, đặc biệt với các trường dân tộc nội trú (DTNT). Vì vậy, để đưa ra được cơ sở cho việc xây dựng mô hình dạy học qua mạng nói chung và dạy học địa lí qua mạng nói riêng, tác giả tiến hành thực hiện đề tài nghiên cứu: **“Dạy học kết hợp (*Blended learning*) môn Địa lí lớp 11 cho học sinh trường Phổ thông Dân tộc nội trú”**.

2. Mục tiêu của đề tài

Nhằm nâng cao chất lượng, hiệu quả dạy học môn Địa lí lớp 11 bằng hình thức dạy học kết hợp cho học sinh (HS) trường dân tộc nội trú. Từ đó